

^[א] לעיל ד. ג. ג. לקמן יט.,
‏^[א] בס"א: של מיני האומות,
‏^[ד] בס"א: סוכה,
‏^[ה] בס"א: טקס: סך,

מוסף רש"י

בית שנפחת. גגו, וגגין שלהם חלקים הן וסוין ולא משופעים, ונפחת הגג באמצעו, וסיכך בסךך כשר על פי הפחת ונמצא סךך הכשר מופלג מן הדפנות לכל זד (רש"י ד.א. אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות המפסקת בימים רואין כשרה, שדופי היות נעשין לה דפנות והתקרה פסולה אולם כאלו היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כהן ואין כהן סךך פסול אלא דופן ומחוצר לסךך כשר (שם). וכן חצר שהיא מוקפת אכסדרא. וגג אכסדרא מפסיק בין מחילות הבתים לאיר שסיכך עליו, אם יש צריכת הגג ד' אמות פסולה, דמו לא מהני לה מחילות הבתים (שם).

מתני' **הרחיק הסיכוך מן הדפנות.**
לאו בגובהה קאמר אלא במשכה: **פסולה.**
דלחור פוסל בשלשה אפילו מן הצד. ומכאן אני אומר ומפרש הא דלמרינן שצסכך פסול מן הצד אמרינן דופן עקומה להכשיר עד ארבע אמות היינו דחשבינן לסךך כאליו מן הדופן ונכסף למעלה ובאירא ליכא למימר הכי ואיני מפרש רואין את הדופן כאליו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול ומגיע לסכך כשר ומוציא את הפסול מן הסוכה דאם כן גס גבי לחור נמי נימצא הכי: **כיום שנפחת וסיכך בו'.**
גגו נפחת באמצעו רחוק מן הדפנות לכל זד וסיכך על הפחת באמצעו ונמצא תקרת הבית שהיא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי מפסקת בין דפנות לסכך כשר: **אם יש מן הסיכוך.**
הכשר ולכותל ד' אמות פסול דבארבע אמות לא נאמר למשה מסיני דופן עקומה אצל צפחות כשרה הלכה למשה מסיני רואין תקרת הבית כאליו היא הדופן שנעקס למעלה ואין כהן סךך פסול לפסול הסוכה ולא יישן תחת זה: **וכן חצר המוקפת אכסדרה.**
כל חצר שבהש"ס לפני הבתים והבתים פתוחין לו. חצר זו מוקפת בתים מתוכה ופתוחין לה סביב מג' רוחותיה ולפני הבתים עשו אכסדראות סביב לשלשה רוחותיה והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לצד החצר ויש עליה תקרה וזה סיכך על גבי כל אחיה של כל חצר שבאמצע היקף אכסדראות ואין דופן לסוכה זו אלא מחילות הבתים המפסיקות בין בתים לאכסדרה ומנצלות תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות אם יש צריכת האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דלמרינן דופן עקומה. דוגמא לדבר קלושטר"א בלשון אשכנז של אחיה אומות^[א] הם הגלחיס שיש לה לחור שיש בה עשבים והיקף אכסדרה סביב לו: **שסיקופה.**
סיכבו^[ב] סביב לה סמוך לדפנות בדבר המקבל עומאה ובאמצעה נתן הסכך כשר: **אם יש.**
תחת הסכך פסול ד' אמות פסולה אף הסכך כשר לפי שאין לה מחילות פחות מכאן כשרה דלמרי'

דופן עקומה: **גב' כל הני למא לי.**
לאשמועינן דופן עקומה בתלת צדי במתניתין יתיני חדא ולשמעינן לכולהו: **משום דהני מחילות לבית עבדו.**
להיות דופן לבית זה והרי הבית נעשה סוכה הלכך שדינן מחילות בתר סוכה ע"י עיקוס: **אצל חצר המוקפת אכסדרה דמחילות לאו לאכסדרה נעשו.**
אלא לבית הלכך ליכא למימר תקרת אכסדרה עקימת דפנות הללו היא ולא שדיניהו לדפנות הכא לצד סוכה: **סכך כשר הוא.**
כלומר ממין סכך כשר הוא ופסולו משום תעשה ולא מן העשוי אצל דבר שאין מסככין בו שהוא מין פסול אימא לא ליכשריה על ידי עיקוס: **דיסבי וקאמרי.**
משמיה דרב: **לחור פוסל.**
כל הסוכה בשלשה: **וסכך פסול פוסל.**
את כל הסוכה **בז' צד מינה דהיא.**
כלומר הראיה אינה עיקר: **דבר ושמואל אמרי תרוייהו משום דופן עקומה נגעו בה.**
להכשיר דלמרינן דופן הוא ולא סכך ואין כאן^[א] פסול וכי אמרינן בארבעה כגון באמצע רחוק מן הכותל ד' אמות דאינו יכול לצטען על ידי עקימת דופן חצייה: **ואמינא לכו אנא.**
תשובה לדבריהם: **ומה אילו איכא סכך פסול פחות מארבעה.**
ולחור צדידו פחות משלשה מאי אמרימו ביה: **כשרה.**
דליכא שיעור סכך פסול: **מלייה.**
להיהא שיעורא צשפודין דאסור לסכך בהן משום מקצלי עומאה והויא בה ארבעה טפחים מסכך פסול: **מאי.**
אמרימו ביה: **פסולה.**
דאיכא חצייה ארבעה ומתחילה כשהיה לחור שהוא חמור היתה כשרה ועכשו שנהפך להיות קל נפסלה: **לא יהא לחור.**
חמור שפוסל בג' פוסלה לסוכה זו כסכך פסול שהוא קל שאינו נפסל אלא בארבעה: **אמרו לי אי הכי לדידך נמי.**
דלמרת שיעור סכך פסול ד' אמות דלית לך דטעמא דמתניתין משום דופן עקומה אלא זהו שיעורא לפסול אפילו באמצע אף זו תשובתך ומה אילו כו' ולחור פחות מג' בצדו: **בשלמא לדידי דאמרי ארבע אמות.**
דקמתי מתניתין פסולה הא פחות כשרה:

סוכה פרק ראשון סוכה

יז.

ומשהו דכוותיה פריך פ"ק דעירובין (דף י.) דלמר רב יהודה מצוי שהוא רחב ט"ו אמה מרחיק שמי אמות ועושה פס ג' אמות ופריך ואמאי יעשה פס אמה ומחצה ורחיק שמי אמות ויעשה פס אמה ומחצה וליכא לשנויי הכא כדמשני התם דלתי לחורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומצטל ליה דהכא כל הפחות

מג' כלבוד דמי והוא ליה כסתום דאפילו עשה כל דפנות הסוכה קנה קנה צפחות מג' כשרה כדתינא לעיל (דף יז.) דופן סוכה כדופן צבת וצלצד שלא יהא בין קנה לחצירו ג' טפחים ואין שייך לחלק כלל בין סוכה של ג' דפנות לסוכה של ארבעה ועוד קשיא טפי דצשני פסין שיש בכל אחד חצי טפח ומשהו סגי דמוקי חד צפחות מג' סמוך לדופן ואידך מוקי צפחות מג' סמוך לראשון וי"ל משום דלמרינן בסוף פ"ק דעירובין (דף טז:) דכל מחייה שאינה של שמי וערב אינה מחייה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הויא לה כמחייה של שמי: **ואייר פוסל.**
כל הסוכה בשלשה בין באמצע בין מן הצד סכך פסול פוסל כל הסוכה בארבעה באמצע כגון שהוא רחוק מן הכותל ארבע אמות דאינו יכול לצטלו משום עקימת דופן ונמצא חוץ בין כשר לכשר ודוקא כשמתחיל מדופן האמצעי ומהלך על פני כל הסוכה עד הפתח דהשתא חוץ לחור או הפסול בין כשר לכשר וליכא ג' דפנות לא לזה ולא לזה אצל אם מתחיל מן הדופן צצדד ומהלך עד הדופן שכנגדו אם נשאר מן הכשר לצד הדופן האמצעי כשיעור הכשר סוכה כשרה דהא אית לה ג' דפנות ושל זד הפתח פסולה והיכא דלחור או הפסול אין מהלכין על פני כל הסוכה כגון דליכא באמצע סוכה ג' על ג' לחור או ארבעה על ארבעה סכך פסול אם ממנו ועד הדופן האמצעי כדי הכשר סוכה הכל כשר בין מה שצצדידן בין מה שלצד הפתח ואפילו מה שיוצא לחוץ לגמרי דהואיל והכל מחובר לשיעור הכשר סוכה הרי זה כפסל היוצא מן הסוכה דניתר בלא דפנות כדלמרינן [לקמן] (דף יט.) דנידונין כסוכה ואפשר אפי' אין כדי הכשר סוכה ממנו עד דופן האמצעי מצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סוכה ואין לחור והפסול חוצצין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הגדלים: **א"ל איכא סכך פסול פחות מארבע ואחור פחות מג' מאי בשרה.**
ואין באחור שיעור לפסול ואין צסכך פסול שיעור לפסול אין מצטרפין זה עם זה לפסול כיון דלא שוו שיעוריהו להדדי כדלמרינן ומיהו היכא דליכא שני טפחים סכך פסול ושנים של סכך פסול ואחור מפסיק צייניהם פחות מג' איכא לפסוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסוכה דשמא כיון דלחור מפסיק צינתים לא מצטרפי או שמא כיון דאין באחור ג' מצטרפין ומיהו היכא דליכא צפסוליס ד' ואחור פחות מג' מפסיק צייניהם אין לחור משלימו לארבעה במה שחושבו כסתום מחמת לצוד דלא אמרינן לצוד להחמיר:

אין כדי הכשר סוכה ממנו עד דופן האמצעי מצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סוכה ואין לחור והפסול חוצצין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הגדלים: **א"ל איכא סכך פסול פחות מארבע ואחור פחות מג' מאי בשרה.**
ואין באחור שיעור לפסול ואין צסכך פסול שיעור לפסול אין מצטרפין זה עם זה לפסול כיון דלא שוו שיעוריהו להדדי כדלמרינן ומיהו היכא דליכא שני טפחים סכך פסול ושנים של סכך פסול ואחור מפסיק צייניהם פחות מג' איכא לפסוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסוכה דשמא כיון דלחור מפסיק צינתים לא מצטרפי או שמא כיון דאין באחור ג' מצטרפין ומיהו היכא דליכא צפסוליס ד' ואחור פחות מג' מפסיק צייניהם אין לחור משלימו לארבעה במה שחושבו כסתום מחמת לצוד דלא אמרינן לצוד להחמיר:

הבגד

ונמצא חוץ צסוכה בין כשר לכשר וארבעה הוי מקום חשוב להיות חצייה: **ואמינא לכו אנא.**
תשובה לדבריהם: **ומה אילו איכא סכך פסול פחות מארבעה.**
ולחור צדידו פחות משלשה מאי אמרימו ביה: **כשרה.**
דליכא שיעור סכך פסול: **מלייה.**
להיהא שיעורא צשפודין דאסור לסכך בהן משום מקצלי עומאה והויא בה ארבעה טפחים מסכך פסול: **מאי.**
אמרימו ביה: **פסולה.**
דאיכא חצייה ארבעה ומתחילה כשהיה לחור שהוא חמור היתה כשרה ועכשו שנהפך להיות קל נפסלה: **לא יהא לחור.**
חמור שפוסל בג' פוסלה לסוכה זו כסכך פסול שהוא קל שאינו נפסל אלא בארבעה: **אמרו לי אי הכי לדידך נמי.**
דלמרת שיעור סכך פסול ד' אמות דלית לך דטעמא דמתניתין משום דופן עקומה אלא זהו שיעורא לפסול אפילו באמצע אף זו תשובתך ומה אילו כו' ולחור פחות מג' בצדו: **בשלמא לדידי דאמרי ארבע אמות.**
דקמתי מתניתין פסולה הא פחות כשרה: משום

עין משפט ונר מצוה

קד א מיי פ"ה מהל' סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סמן מרלב סעיף ב:

קב ב מיי שם הלכה יד סמוג עשין מג טוש"ע א"ח שם סעיף א:
קו ג מיי שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ב:
קז ד מיי שם טוש"ע שם סעיף ג:

לעזי רש"י

קלושטור"א. מנור.

רבינו חננאל

והא דר' אמר, אסיקנא שיעור משך סוכה קטנה ו' טפחים. הא דאמור רבנן דבי רב האחור בסוכה פוסל [בג' טפחים], וסכך פסול פוסל בד' טפחים, ואקשי רבה עליה ומה אילו איכא סכך פסול פחות מד' טפחים ואחור משלימו לד' כשרה, ולא יהא האחור החמור דפוסל בג' טפחים כסכך פסול הקל ממנו [נדאין] פוסל עד שיהיה בו ד' טפחים. (ואמרי להו) [ואמרו ליה] לדידך נמי דאמרת איר פוסל בג' טפחים, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים פסול, סכך פסול בד' אמות, כדתנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין סיכוך לכותל ד' אמות פסול, ואילו איכא סכך פסול פחות מד' אמות, ואחור פחות משלשה משלימו לד' אמות כשרה, ולא יהא האחור [נה]חמור דפוסל בשלשה טפחים, כסכך פסול דפוסל בד' אמות. ומשני רבה לדידי